

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ה' סיון תש"פ | דף היומי בבלי: שבת פג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תפ"ב עד אמצע סעיף א' בהגה "ומי שאין לו".
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה והנה על' עד 'ועתה נבאר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ד משנה יא עד פרק ד משנה יח

"ללמוד תורה כמו שאוכלים אבטיח!" – צרור סיפורים נפלאים על אהבת תורה | מה היה סוד ההצלחה של "הראש ישיבה של הדור"? | מדוע לא ציוותה התורה לשמוח בחג השבועות? | האם רעייתו של 'הסבא ממירון' פגשה באליהו הנביא בדרך לביהכ"נ הגדול בת"א? | היהודי נעמד ואמר: "אני לא מכין כעת שלוש כוסות תה, ושיהיה לעילוי נשמת..." | 1899

חג השבועות

"רבים תמהים וגם משתוממים - מדוע לא ציוותה התורה לחוג ולשמוח ביום קבלת התורה?"

"מעמד הר סיני הולך ונמשך תמיד יומם ולילה בלי שום הפסק" | מדברי מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל בענייני חג השבועות

חשיבות מנהג ישראל

סיני ולהעמידו בבית במקום בולט, כדי לבוא עי"ז לקיום מצות זכירת מעמד הר סיני. והשיב, כי אף שמצד ההלכה אין בזה בית מיחוש, אין זו הדרך הישרה, כי כוונת התורה היא שיקבע האדם דברים אלו בלבו, על פי הבנתו ורגשי לבבו בציר רוחני, ואין מקום לקובעם בציר. ומה שמציירים עבור הקטנים בבתי החינוך את סיפורי ומאורעות פרשיות השבוע וכדו', זהו רק לפי שעה ולפי דעתו של קטן, אבל אין מקום לעשות ציור קבוע ממעמד הר סיני וכדו'.

והוסיף רבינו, שגם לעניין ציורים אלה שעושים עבור הילדים, יש להתריע כנגד המציירים את האבות הקדושים ויתר גדולי אומתנו באופן "עממי" ופשוט, כרועי צאן תמימים וכדו', שהדבר נובע משטחיות ומביא לזלזול ח"ו בעיני הילדים הרכים, ומקלקלים תחת לתקן.

במג"א ובמ"ב מובא, שמנהג רוב הלומדים להיות ניעורים לבילי שבועות ולעסוק בתורה. פעם אמר תלמיד לפני מרן הגרש"ז זצ"ל, שלפי טבעו אם יהיה ניעור בלילה ישתבש עליו עי"כ כל סדר היום שלאחריו, וקשה עליו הדבר ביותר.

השיב רבינו, שאמנם נכון הוא שכשלעצמו היה ראוי שבכגון דא ישכב לישן כצרכו, אבל כלל גדול הוא בכל כגון דא, שהנהגה שנתפשטה ונתקבלה בקרב כל היראים והלומדים - יש להיזהר בעצמו וכך לחנך את ביתו להתייחס לכך בכובד ראש ולהשתדל לילך בדרך זו. ולכן בנד"ד, כיון שכך מנהג הלומדים בכל המקומות, ואם לא ינהג כן אולי ייחשב הדבר בעיני בניו ובני ביתו כקלות ח", עליו להשתדל לקיים המנהג על אף הקושי. ורבינו עסק בחלק מלילה זה בלימוד לפי הסדר הנדפס ב"תיקון ליל שבועות".

מדוע אין ציווי לשמוח בחג השבועות?

הננו להעתיק כאן מה שהדפיס רבינו ב"פעמי קול תורה" לרגל חג השבועות תשכ"ב:

לצייר בלב, לא על הדף

נשאל פעם רבינו אם יש מקום לצייר ציור של מעמד הר

בכל יום ויום כנתינתה בסיני" (ברכות ס"ג ע"ב). גם עיקר מצות לימוד התורה הוא להיות שש ומתענג בה, וכששומעים דבר חדש מן התורה - "שמחין בו ומקבלין אותו בצמאון כמי שלא שתה מים מימיו" (בראשית רבה צ"ז ה'). כמו כן, הקשר והאחדות הגמורה שבין אורייתא וישראל לא נתחדשו כלל במעמד הר סיני שהיה בו' בסיון. אז רק נתגלה הדבר ונתפרסם, אבל אחדות מוחלטת זו כבר היתה קודם ואף קדמה לבריאת העולם. וכבר קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה. ואף שזרח ה' משעיר והופיע מהר פארן לבקש מאומות העולם שיקבלו ממנו תורתו, לא נתכוון אלא להוסיף להם על הז' מצוות את כל התרי"ג מצוות, אבל לא ליתן את כבודו כלי חמדתו לעם אחר, כי רק אורייתא וישראל חד ולא שום אומה ולשון, וכמאמרם של רז"ל "אלמלא ישראל אין תורה".

לפיכך לא רצה הקב"ה לציין ולכתוב מפורש בתורה הקדושה את היום אשר בו נתן לנו את התורה, וכן גם אנחנו - אין אנו חוגגים ושמחים לזכרו של יום זה כמו בפסח וסוכות, שהם היו לזכר יציאת מצרים וישיבה בסוכות שקרו פעם וכבר עברו, אלא בכל יום ויום הננו מודים ומשבחים את שם קדשו אשר בחר בנו ונתן לנו את התורה שנותנת חיים ושמחה ללומדיה בכל עת ובכל שעה כאילו ניתנה עכשיו מסיני.

מעמד הר סיני איננו מעמד חד-פעמי, אלא הולך ונמשך תמיד יומם ולילה בלי שום הפסק. וכמאמר רז"ל "בזוה"ק "מאן דאשתדל באורייתא כאילו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא", וכן גם אמרו רז"ל במסכת קדושין "כל המלמד את בנו ובן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני שנאמר "והודעתם לבניך ולבני בניך" וסימך ליה "יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב".

ונכון מאד לזכור תמיד את אשר אמרו רז"ל בקהלת רבה - "הואיל והבל הם ימיו של אדם וכצל עובר מה הנאה יש לו בחיים? אלא יתעסק בדברי תורה שכולן חיים". וגם אמרו רז"ל "שלא נברא האדם אלא לעמל, אם זוכה הוא עמל בתורה ואם לא זוכה הוא עמל בדברים בטלים". אשרי מי שעמלו בתורה. עכ"ל רבינו.

(מתוך ספר 'הליכות שלמה' - חג השבועות)

חג השבועות זמן מתן תורתנו, הוא היום הגדול אשר בו בחר בנו ד' ורוממנו מכל עם, וירד על הר סיני ונתן לנו את התורה, כלי חמדתו, במעמד גדול ונורא. רבים תמהים וגם משתוממים, מדוע לא צייתה התורה לחוג ולשמוח ביום קבלת התורה, כמו שנצטוונו מאת ד' לחוג ולשמוח בחג המצות ובחג הסוכות זכר ליציאת מצרים ולענני הכבוד שהיו במדבר [- כלומר שלא נכתב בתורה שהשמחה בחג זה תהא מפני קבלת התורה].

ולא די בזה, אלא גם העלימה התורה מאתנו ולא כתבה בפירוש היום המדויק אשר בו ניתנה התורה לישראל [במק"א כתב רבינו בזה: מה שלא נזכר בפירוש בתורה שחג השבועות הוא יום מתן תורה, הוא כדי ששמחת מתן תורה שבכתב תהא מבוססת על האמונה בתורה שבעל פה ובקבלת חז"ל שזהו יום מתן תורה. עכ"ל].

גם לא תמיד חל חג השבועות בשישי בסיון שהוא יום מתן תורתנו, וכשיזכנו ד' במהרה לקדש החודשים ע"י ב"ד מומחים, יש אשר חג השבועות יחול בחמשה ולפעמים גם בשבעה בסיון.

אך טעמו של דבר הוא, כי לאחר שה' הוציאנו מעבדות מצרים לחירות עולם, גם בהיותנו נכנעים ומשועבדים לזרים היינו והננו תמיד בני חורין גמורים. ה"יציאה" ממצרים היתה מאורע חד פעמי, והיא נחלת העבר שהיה פעם ואיננו עוד. ואף שהננו מזכירים יציאת מצרים בכל יום ובכל לילה, עם כל זאת רק בליל הסדר חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים ולא בכל ימות השנה. לפיכך אנו חוגגים שבעה ימים את חג הפסח למען נזכור תמיד את יום צאתנו ממצרים, וכן בחג הסוכות למען נזכור את אשר זכה הדור ההוא אשר יצא ממצרים - "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו'".

לא כן השמחה הגדולה בקבלת התורה. לא היה זה מאורע של אותו היום בלבד, ואף שחייבים אנו לזכור תמיד את מעמד הר סיני שהיה במורא ובפחד גדול, עד שמרוב פחדם של ישראל מהאש הגדולה נבהלו ולא קבלו את התורה עד שהקב"ה באהבתו הגדולה כפה עליהם הר כגיגית - אולם לאחר שהתורה כבר ניתנה וטועמיה חיים זכו, אין לך שמחה גדולה משמחת התורה, וחביבה היא על לומדיה "ושמחין בה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

**הם מגיעים בהמוניהם, אברכים מכל החוגים,
ואיש אינו מכריח אותם למלא את המבחן. בוודאי
שלא תחת השמש המעיקה, בחום הלוהט...**

ככה נראית אהבת תורה בעת הנגיף

המבחן ו... עומדים בחוץ!

כך, נוצא המחזה המפעים הזה שתיעדתי, עומדים אברכים מימין ומשמאל, רכונים על דפי המבחן, ממלאים את התשובות במרץ, כאשר כל זאת מתבצע בחוץ! בעמידה! ותחת השמש הקופחת!

ומדובר באברכים מכל החוגים ומכל הקהלים, כפי שניתן לראות בצורה מובהקת, ואיש אינו מכריח אותם למלא את המבחן. בוודאי שלא תחת השמש המעיקה, בחום הלוהט, בעמידה וללא כל תנאים בסיסיים.

ובכל זאת, הם מגיעים בהמוניהם, לאחר שקידה במשך כל החודש, ונותנים את תשובותיהם בכל המקצועות התורניים: בגמרא, במשנה, במשנה, בהלכה. והכל, תוך שמירה על ההנחיות המחייבות, כאמור, את המרחק החיוני אחד מהשני, היציאה למקום פתוח, במקרה זה אל הרחוב - תוך הישענות על גדר האבן המקומית; ועדיין לשמור על רמת ריכוז הנדרשת למילוי המבחן, והגשתו בצורה הראויה והרצויה.

אכן, תמונה שמותירה אותנו ללא מילים.

(הערת אגב בנימין חניקיס, המודיע)

בנימין חניקיס

הפתגם הנודע גורס, כי "תמונה אחת שווה אלף מילים", אך תמונה כזו, כפי שניבטת בטור זה, גורמת לנו להישאר בלי מילים בכלל!

תמונה זט ניבטה לנגד עינינו במלוא תפארתה לפני כשבועיים ימים, כאשר עברתי באזור שכונת 'גוש 80' הירושלמית. היה זה יום שישי, ואני מבחין באברכים העומדים בשמש הקופחת, כשהם רכונים על דפי מבחן וכותבים במרץ.

התקרבותי מעט יותר, ואני מבחין כי מדובר בדפי מבחן של 'דרשו'. על גזע עץ סמוך נתלתה מודעה מטעם הארגון, המבהירה כי כאן במקום, בבית המדרש 'שבט הלוי' ברחוב אהלי יוסף, מתקיימת נקודת בחינה, הכוללת את המבחנים הבאים: 'דף היומי בהלכה', 'קנין תורה', 'קנין משניות' ו'קנין חכמה'. על כל אחד מן הנושאים הללו נערכה בחינה, וציבור הלומדים מוזמן להשתתף בה.

אלא שאנו כזכור בעידן הנגיף. אין אפשרות להתאסף ולהתקהל בבית המדרש הממוזג והנעים, לשבת בניחותא על הספסלים ולמלא את המבחן. נו, האם יגרום הדבר לביטולי של המבחן?! לא ולא! האברכים מגיעים בעשרותיהם, נוטלים את

על דא ועל הא

**"במקום תשובה, שאל אותי מרן שליט"א: 'האם
אתה מכיר את הסיפור על מסכת חגיגה?'..."**

מדוע התמהמה מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א להכריע איזו מסכת ילמדו בתחילת זמן קיץ? -
מעשה נפלא שסיפר הגאון רבי מאיר קסלר שליט"א רבה של מודיעין עילית

ההצעה שעלתה היא, שיקבעו מסכת מסוימת, קלה יותר ומעניינת, בשינוי מעט מהמקובל בסדרי עולם הישיבות, כגון מסכת מסדר מועד וכדו', שבה יעסקו כל בני הישיבות בארה"ק, באופן שיתאפשר לכל בחור בכל מקום שהוא ועם כל סביבה שהיא, למצוא טעם בלימודו ולהתחבר עם שאר הלומדים

שח הגאון רבי מאיר קסלר שליט"א רבה של מודיעין עילית: כאשר נודע כי זמן הקיץ השתא לא יתחיל במסגרתו הטבעית, עמלו ראשי הישיבות שליט"א למצוא אופן וסדר לימוד אשר יחבר ויקשר את התלמידים אל הגמרא, למרות הקושי והריחוק, ובהתאם לחוסר האמצעים הרוחניים.

שבסביבתו, בשימוש חכמים ודיבוק חברים ככל האפשר. כמובן, כדי להוציא את התכנית לפועל, נצרכו לאישורו של רבינו הגדול מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א, אשר שמע את ההצעה בכובד ראש ונתן פנים לכאן ולכאן. מרן לא הכריע מיד, וביקש להתיישב בדבר.

והנה, קודם שנמשיך בסיפור, נתבונן נא: הלא מרן שליט"א רגיל זה שנים רבות להשיב על שאלות בחינוך ודרך הלימוד, ומשנתו סדורה היטב בעניין זה, ותדיר אמונים דבריו על כך ש'אין אדם למד אלא במקום שליבו חפץ' - ולמרות זאת נרתע מלהשיב מיידיית על שאלה המקיפה את כל עולם התורה, שמשקל אחר יש לה, ומשום כך הוסיף עוד לשקול את הדבר בדעתו.

לאחר זמן מה, מוסיף ומספר הגרמ"ק שליט"א, התקשרתי למקורבו שיחי' לשאול שוב אם כבר בא מרן לידי הכרעה. הלה ניגש אל מרן ושאלו שוב לדעתו בעניין, ומה הדהימה אותי תשובתו: "מרן עדיין ירא מלהכריע!", הוא אומר, "אך במקום מענה שאלני: 'המכיר אתה את הסיפור על מסכת חגיגה?...'

- כוונתו היתה למעשה המסופר בספר 'מנורת המאור' בשם מדרש תנחומא, ושהביאו מרן בשיחותיו:

"מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה לומד בו במסכת חגיגה, והיה מהפך בה ומהדרה כמה פעמים עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו וכו'. כיון שנפטר מן העולם היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם יודע בפטירתו, באתה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי ומספד, ותרבה אנחתה וצעקתה עד אשר נתקבצו ההמון. ותאמר להם, ספדו לחסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו ותזכו לחיי העולם הבא, שזה כיבדני כל ימי ולא הייתי לא עזובה ולא שכוחה. מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה ועשו

עליו מספד גדול ועצום, והאנשים התעסקו בתכריכו וכל צרכי קבורתו וקברו אותו בכבוד גדול, ואותה אשה בוכה וצועקת. אמרו לה, מה שמך? אמרה להם 'חגיגה' שמי. כיון שנקבר אותו חסיד נעלמה אותה אשה מן העין, מיד ידעו שמסכת חגיגה היתה, שנראית בצורת אשה ובאתה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, על שהיה שונה אותה תמיד ושקד ללמוד בה, עכ"ל.

והביא מרן מעשה זה בשיחתו, שרואים משם כי התורה היא מציאות רוחנית, וכל מסכת היא מציאות רוחנית. וכמו כן איתא בספר חסידים (אות רס"א) שמסכת מועד קטן 'אמרה' לפני הקב"ה מדוע אין לומדים אותה כשאר מסכתות. והיינו כנ"ל, שכל מסכת היא מציאות רוחנית והיא רוצה שילמדו אותה, ואם לומדים אותה זה נחת רוח למסכת, וכך גם כל התורה היא מציאות רוחנית, ורוצה שילמדו אותה, וכשעוסקים בתורה, התורה היא מליץ ישר על הלומד.

"וכך גם אמר לי מרן כעת - 'המכיר אתה את הסיפור במסכת חגיגה? נו, אם כן, עומדת עתה בפני מסכת נדרים, אותה עתידים ללמוד בישיבתנו ובעוד ישיבות בזמן הבעל"ט; עומדת גם מסכת בבא קמא אותה עתידים ללמוד בישיבה אחרת, ועוד מסכתות כהנה וכהנה, והן מבקשות ומתחננות שיעסקו בהן. אמור לי אתה, וכי יכול אני לדחותן?!..."

אם יהיה לנו מעט ממבט זה על התורה, על הזהירות כל-כך בכבוד התורה; אם נזכה לחוש במשהו את מציאות ועצמיות התורה המבקשת שנאחז ונתקשר בה - או אז נזכה ואף היא תגמול לנו, 'נפש עמל עמלה לו', ותפתח בפנינו את אוצרותיה וצפונותיה, אכ"ר.

(גיליון 'ממגד גרש ירחים' שבועות תש"פ)

יהלומים מגדולי ישראל

"הוא חשב שאמרתי משהו שהוא שמע מר' שמעון שקופ, ומיד התחיל לצעוק: 'אוי! כמה זה נפלא! אוי, ככה שמעתי מר' שמעון!...' מרוב הלהיטות לתת לי מחמאה הוא אפילו לא שמע אותי לגמרי..."

כיצד זכה מרן הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל להיות 'הראש ישיבה של הדור'? | "התורה אוהבת אנשים טובים!" - פנינים משיחתו של המשגיח הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א

(מנחות נג, ב) "יבוא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים" - "יבוא טוב", זה משה דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא; "ויקבל טוב", זו תורה דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם; "מטוב", זה הקב"ה שנאמר טוב ה' לכל; "לטובים", אלו ישראל דכתיב היטיבה ה' לטובים, ע"כ. כי תורה מסתובבת סביב הטבה! היסוד של תורה הוא לחשוב ולהיטיב לשני, לחשוב על בית המדרש, לחשוב על כבוד שמים. לא היה נעים

חז"ל אומרים שמשה רבינו ע"ה שאל את הקב"ה "הגיע הזמן שיטלו בניי את ירושתיי?" א"ל הקב"ה "נוצר תאנה יאכל פריה", יהושע ששירת אותך הרבה והיה מסדר את הספסלים, הוא יירשך. ולכאורה, מה שייך סידור הספסלים ללימוד התורה והנהגת כלל ישראל?

רה"י הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל היה מביא את הגמ'

התחיל לצעוק: "אוי! כמה זה נפלא! אוי, ככה שמעתי מר שמעון!"... ומרוב הלהיטות לתת לי מחמאה, הוא אפילו לא שמע אותי לגמרי (ולצערי לא זכיתי אז לכוון למה שהוא אמר). ה'פיינקייט' שלו, האיכפתיות מהזולת - אמר ר' יחזקאל - הם מה שגידלו את ר' שמואל. היה פעם בחור שמעך ונפל באמצע השיעור של ר' שמואל, והתבייש. מיד אמר ר' שמואל: אצלנו בבית היו אומרים, 'אז אגיפאלע נער העלפט דער אייבישטער' - 'אדם שנופל הקב"ה עוזר לו', כעת תחכה לסייעתא דשמיא... כשהרב מפוניבז' היה בחליו האחרון, ישבו ליד מיטתו מרן הגר"ש וואזנר וד"ר רוטשילד, ושאר רבני הישיבה, ומסביב בחורים מהישיבה. לפתע אמר ד"ר רוטשילד שהאוויר מדי דחוס וזה לא טוב לחולה. הראשון שיצא משם - זה היה ר' שמואל, שאמר: "אם זה מפריע לחולה, אני יוצא מיד!" (וברור שד"ר רוטשילד התכווין שהבחורים ייצאו, ולא ראשי הישיבה). המושגים של ר' שמואל איך לתת לשני את ההרגשה הטובה, לחפש רק את הטובה של השני... זה מה שאמר המשגיח - אתה רואה עומק בלימוד? זה ממידות טובות! התורה אוהבת אנשים טובים! אנשים טובים מצליחים בתורה. ועי"ז הוא ג"כ זכה לאהבת תורה העצומה שהיתה לו.

(גיליון 'ארחות חיים')

ליהושע לסדר את הספסלים, וכמו שחז"ל אומרים שהיו קוראים לו 'כסיל', אבל בסוף הוא זכה לתורה ולהנהגת כלל ישראל! החושב רק על עצמו, נופל, והחושב כיצד להיטיב לאחרים, מצליח. סיפר לי הג"ר ישראל ברמן שליט"א: היה פעם בעל-כשרון גדול בפוניבז' שאמר לי - 'אם אני יוצא מהעולם בלי לחבר ספר כמו הגר"ח על הרמב"ם, לא עשיתי כלום'... המשפט זה חרה לי מאד, וסיפרתי את זה למרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א. אמר לי ר' גרשון: תגיד לו, שכדי לחדש ולחבר ספר כהגר"ח, צריך גם להפקיר את עצמו למען עם ישראל כמו הגר"ח! התורה מתקיימת רק עם הטבה ומדות טובות. זהו סוד ההצלחה של מרן רה"י הגר"ש רוזובסקי זצ"ל. המשגיח רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל שאל פעם בחור, מה סוד ההצלחה של ר' שמואל, כיצד הוא זכה להיות 'הראש ישיבה של הדור'. ענה לו הבחור כל מיני תשובות, ואמר לו המשגיח שלא זו הסיבה! אלא הסיבה שהצלחת, זה משום שהיה בעל מידות יוצא מן הכלל! כמו שהוא היה גאון בלימוד, הוא היה גאון במידות טובות. הוא השקיע את כל למדנותו גם ע"מ שלא לפגוע בבחור! אני בעצמי יכול להעיד: כשבאתי לפוניבז' להבחן אצלו, אמרתי לו איזה משהו, והוא בקושי רק שמע כמה מילים והיה בטוח שאמרתי איזה דבר שהוא שמע מר' שמעון שקופ - ומיד

הסיפור היומי

בלילה הבחין הרב גוסטמן שלפני שבעל-הבית עלה על יצועו הוא נעמד ואמר: "אני לא מכין כעת שלש כוסות תה, ושזה יהיה לעילוי נשמות ילדיי!"...

מעשה נורא על אהבת תורה

וכך עשה היהודי, אחרי ה'שבעה' הכנים שלשה בחורי ישיבה, שאחד מהם היה הרב גוסטמן. בכל לילה היה היהודי בעל-הבית עומד ומחכה להם עם כוס תה חם, שאז היה יקר המציאות, עבור כל אחד מהבחורים, ואומר על כל כוס: "לעילוי נשמות ילדיי". יום אחד העירו לו הבחורים בעדינות, שהיות והם יודעים שהוא ממתין להם בלילה עם כוסות תה, הם ממחרים לסיים את לימודם ולבוא לביתו, למרות שבעצם היו רוצים להמשיך ללמוד. שמע היהודי ואמר: "אם כן, אין צורך. אני לא ממתין יותר, ואתם תוכלו לחזור מתי שתרצו". ומספר הרב גוסטמן, שיום אחד הוא היה חולה ונשאר במיטה כל היום. ואז, בשעת הלילה הבחין, שכשבעל הבית התכוון לעלות על יצועו, הוא נעמד ואמר: "אני לא מכין כעת שלש כוסות תה, ושזה יהיה לעילוי נשמות ילדיי!"...

(גיליון 'אייר נזר')

סיפר הגאון רבי ניסן גולדברג שליט"א, מראשי ישיבות 'אור ישראל' ו'ראשון לציון', מעשה נפלא ששמע על אהבת תורה. כאשר הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל ראש ישיבת 'נצח ישראל' ומח"ס 'קונטרסי השיעורים' הגיע לארץ הקודש, פנה לבקר יהודי פשוט בירושלים מיוצאי העיר גרודנא. בהגיעו אליו שאל אותו הרב האם יש לו קשר משפחתי כלשהו עם ר' משה בולבין מגרודנא. אמר לו היהודי שהוא היה דודו. מששמע כך, סיפר לו הרב גוסטמן סיפור מבהיל על אותו דוד. הלה היה יהודי בעל בית פשוט, שפעם התרגש עליו אסון ושלושה מילדיו נספו רח"ל. ברגעיו הקשים הגיע מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, רבה של גרודנא, להיות עמו. שאל אותו היהודי: "יאמר לי הרב, מה אוכל לעשות לעילוי נשמות ילדיי?". אמר לו הרב: "כעת נתפנו לך שלש מטות בבית, הכנס שלשה בחורי ישיבה לישון בביתך, וזו תהיה הזכות הגדולה ביותר לנשמות ילדיך".

מדוע בכה הרב שך בכי תמרורים? מה אירע כשכוס התה נשפכה על הרב אלישיב? מהו גהינום עלי אדמות ומדוע צריך ללמוד תורה כמו שאוכלים אנטייה

סיפורים קטנים על אהבת תורה גדולה • בפרוס עלינו חג מתן תורתנו - חג השבועות

החכמים הגר"ע יוסף זצ"ל, והציע להם את האפשרויות העומדות על הפרק, או דוקא, ליתר דיוק, עולות על שולחן הניתוחים. "אבא שלכם אדם לא צעיר. מצד אחד, קשה לי להכאיב לו. אך מצד שני, אי אפשר להרדימו במצבו הנוכחי. אך אין לי ברירה אחרת ואני חייב לנתחו".

הבן, רבי דוד יוסף שליט"א, רבה של שכונת הר נוף הירושלמית, נכנס לחדרו של אביו, וסיפר לו שהטיפול יהיה קשה, כואב ומייסר. "אל תדאג. יש לי סוגיה ללמוד, אני עסוק כעת בנושא מסויים שאני כותב עליו 'תשובה'. הרופא יעסוק בשלו, ואני אעסוק בשלי", אמר הרב עובדיה זצ"ל והמשיך לחשוב בלימוד. הפרופסור טיפל, והדממה שררה בחדר. הרב היה טרוד בליבון הסוגיה והרופא טרוד במלאכת הרפואה. כשהסתיים הטיפול, נכנסו הבנים לחדר. הגר"ע זצ"ל התנער באחת מהרהורי תורתו, הרים את עיניו ושאל בתמיהה: "נו, למה הרופא לא מתחיל לטפל בי?!..."

לא לחינם אמר פעם כ"ק הרבי מצאנז, הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל: "היטלר לא ידע, שאם הוא רוצה להילחם ביהודים - הוא צריך לשרוף להם את התוספות". דיבור תוספות, לדידו של הצאנזער רבי, הוא כל הישות, האהבה האין סופית והתחושה הכל-כך משכרת. תורה!!!

כ"ק האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל, איבד את בני משפחתו בתופת הגרמנית, מאות מחסידיו עלו בסערה השמימה, אך לדעתו החורבן האמיתי היה מתרחש אם חלילה התוספות היה נשרף. כי כך חשים לומדי התורה, שבלעדי הגוף - יש חיים. אך בלעדי התורה - אין, אין כלום, מאומה.

בעיירה גרוסורדיין הופיע לו לולייץ צמרת, שהילך על חבל דק, תלוי בין שמים וארץ. כל בני העיר, גויים ויהודים כאחד, אנשי מעש ובעלי בתים, צעדו אל כיכר העיר לחזות בפלא הגדול, וכך סיפר כ"ק האדמו"ר מויז'ניץ מונסי שליט"א: "כדי שלא אמשך אחרי הופעת הלולייץ, הייתי חייב לנעול את דלת הבית ולהשליך את המפתח מבעד לחלון. אך אחי מוישל'ה (הלא הוא כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ בעל הישועות משה' זצ"ל) לא הוצרך בכלל לזרוק את המפתח. הוא כל-כך אהב ללמוד, עד שלשום

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

משל למלך שהיתה לו בת יחידה, ובא אחד מן המלכים ונטלה. ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא. לפרוש ממנה איני יכול. לומר לך אל תיטלה איני יכול. לפי שאשתך היא, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיתון אחד עשה לי שאגור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. - כך אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה, לפרוש ממנה איני יכול. לומר לכם אל תיטלוה איני יכול. אלא בכל מקום שאתם הולכים - בית אחד עשו לי שאדור בתוכו. (שמות רבה פרשה ל"ג).

כשמסר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בישיבה את דברי המדרש המוזעזעים, סיפר למחרת מרן הגרא"מ שך זצ"ל, שלא הצליח לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה. דברי המדרש, "לפרוש ממנה איני יכול", לא איפשרו לו לישון. שהרי הקב"ה בכבודו מצווה ואומר שאינו יכול לפרוש מהתורה הקדושה, וכי אנו יכולים לפרוש ולו מעט ממנה?!

התחושה של "לפרוש ממנה איני יכול" הינה תחושה המפעמת בלב ליבו של כל צורב, שטעם אי פעם טעמה של תורה. דף הגמרא, לדידו של לומד התורה בטהרה, הוא בית היין בעצמו, והלומד הוא השיכור. שיכור ולא מייץ, שיכור מן התורה.

סיפר לי נכדו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "כידוע, היתה לנכדים תורנות אצל סבא. פעם הגיע תורי. סבא ישב כרגיל ולמד, ואני ניגשתי למטבח והכנתי לו כוס תה ירושלמי מהביל. הנחתי לפניו את הכוס. סבא הודה והמשיך ללמוד במנגינתו הנודעת ובמסירת כל ישותו לדף הגמרא שלפניו.

כעבור איזה זמן נכנסתי לחדר. סבא ישב ולמד, שקוע כל כולו. כוס התה שכבה לה אין אונים, והמשקה ניגר על המפה, על השולחן ועל מכנסיו של סבא. וסבא? שום דבר. אינו חש, הוא בתוך דברי רב אדא בר אהבה ור' הונא. וכוס התה? מאן דכר שמיה!"

במחלקה הכירורגית בבית החולים הירושלמי, ניצב לו הפרופסור הנכבד וכחכח בגרונו. הוא פנה אל קבוצת הגברים ההדורה, נשואת הפנים, הלא הם בניו וחתניו של נשיא מועצת

דבר אחר לא היתה תפיסה בעולמו".

מאי משמע? כשיהודי אוהב את התורה, אין לו בעולמו אלא ד' אמות של רשב"א וריטב"א, של רבי עקיבא איגר, מנחת חינוך, קצות ונתיבות, ר' חיים הלוי ור' נפתלי טרופ. כל העיר יכולה להשתעשע בהבלי עולם, אך הלומד? במה אתם מחליפים עולם עומד לעולם?!

שמעתי מהגאון רבי אהרון סלר שליט"א, שהוא וחבריו נכנסו לראש הישיבה, מרן הגרא"מ שך זצ"ל, והראו לו "הגהות הגר"א" שלא הובן להם.

"מה הפשט?" ביקשו הבחורים לדעת, והרב שך הצטער, "קשה לי לקרוא את האותיות", אמר. הבחורים נסוגו ורצו לצאת מהחדר, ואז השיג אותם קולו של רבינו הישיש הקדוש. "אין לכם מידות טובות!"

"מה??" התחלחו הבחורים.

"יושב כאן יהודי זקן, שלא מצליח לקרוא את הגהות הגר"א, ואתם לא מוכנים להקריא לו את הדברים?!" התמרמר מרן זצ"ל, וישב עם הבחורים במשך שעה וחצי, עד שדברי הגר"א עלו יפה יפה.

–ופעם אחת בכה הרב שך. היה זה לאחר שעבר ניתוח קטרט בעינו. הרופאים ציוו בחוק בל יעבור, שראש הישיבה לא יעיין בשום ספר שהוא. העיון בספרים, ולו לרגע קט, זייק לרב. אחד מנכדי מרן עמד ליד מיטתו והרב שך נרדם.

ויהי בחצי הלילה, התעורר הרב והתחיל "לחשוב בלימוד". במהלך המחשבות נצרך לספר הרשב"א ופנה לנכדו. "תביא לי בבקשה רשב"א מהארון, קשה לי לקום לבד". הנכד סירב בעדינות, הרופאים אסרו. הסב התעקש והנכד התעקש אף הוא. "אנא, תביא רשב"א לרגע אחד!" התחנן הרב שך, ונתקל בחומה בצורה. אז לא עצר הרב שך ברוחו ופרץ בבכי סוער, מתחנן מבעד לדמעות לקבל רשב"א. הנכד הביא ועיניו של הרב אורו. כולנו חייבים לנשום, ודף הרשב"א הוא אויר לנשימה.

– עוד עובדה מצמררת על רבינו בעל ה'אבי עזרי' זיע"א: כאשר עיניו של הרב שך זצ"ל, חולות היו, ונזקקו לטיפול רפואי דחוף, הובהל לפניו פרופסור בכיר לרפואת עיניים, שצויה על רבינו זי"ע לקרוא עבורו טקסט כל שהוא, ה"קצות" נפתח קמיה מרן והוא החל לקרוא, בשצף קצף, ישר, ברור להפליא.

התפעלו הנוכחים מראייתו הצלולה של חכם הארזים, אך רופא העיניים המהולל הצטחק, הניף את ידו בתנועת ביטול מושלמת ופסק: "הרב קורא הכל מתוך הזכרון! הוא בכלל לא קורא מתוך הספר!... לשולחן הובהל עיתון "יתד נאמן", ה"קצות" נסגר והעיתון נפתח, ומרן זצוק"ל, שלא ידע "יתד נאמן" על-פה, החל לקרוא לאט לאט, טיפין טיפין, בקושי גדול ובראיה לקויה וקשה...

"אתם יודעים מה זה גהינום?" שאל הגאון ה"בית אהרן", אב"ד קרלין. "גהינום זה שאתה יושב בליל שבת, האור נכבה, הירח בחוץ אינו מאיר ואין לך שום דרך לראות את שורות הרש"י הזעירות!" - זהו גהינום עלי אדמות!!... השמעתם?!

כשאיבד רבי יוחנן האמורא את מוחו לאחר פטירת החברותא ריש לקיש, התפללו חכמים שישוב לעפרו ויסתלק מן העולם.

מדוע לא התפללו חז"ל שר' יוחנן ישוב לדעתו כבראשונה? שאלו העולם. ותיצו: אם רבי יוחנן היה חוזר לשפיותו, כשהיה נזכר בריש לקיש ותורתו שחסרה לו, היה משתגע שוב.

יכלו תלאות העולם כולו, ולא יכלו משוגעים שכאלה, שיכורים שכאלה. אלפי שנים סרקו את בשרנו במסרקות של ברזל, שיפדו אותנו בשיפוד מתכת ושיספו את עצמותינו בגילויטינות משופשפות, אך האהבה המשכרת הזאת לתורה לא חלפה עברה לה. משוררי "שירת בת השמים התורה הקדושה" (כלשון החזון איש זי"ע) לא פשו להם. נמצא אותם בכל בית כנסת ובית מדרש, בכל שטיבל, קלויז או ישיבה, כי תכלית התורה, כפי שכותב הגאון הקדוש ה"אבני נזר" זצ"ל מסוכטשוב, היא להתענג עליה ולהמתיק את נשמתנו בה.

"צריך ללמוד גמרא כמו שאוכלים אבטיח!" צעק פעם רבי אהרן כהן, ריש מתיבתא דחברון, בסערת נפש של סוגיה.

"ואיך אוכלים אבטיח? נכנסים לתוכו ונוגסים. ככל שיותר נוגסים כך יותר נהנים. המיץ האודם ניגר מכל הצדדים, ואנחנו יותר ויותר מאושרים. כך לומדים תורה!"

ואם חטאתי ופשעתי ולא הצלחתי להעביר את התחושות. סורו נא אל כבשונה של פוניבז' בבני ברק, מיר, חברון, פורת יוסף ובעלזא בירושלים, נחלת הלוויים בחיפה, השטיבל המופלא של צאנז בצפת, כוללי "מדרש אליהו" באלעד וישיבת ליקווד בארצות הברית. תפגשו שם אלפי יהודים שכאלה, שאם תתנו להם הכל באהבת התורה - בוז יבוזו לכם!

האמת היא, שהתורה אינה שייכת רק לאלו שעוסקים בה יומם ולילה. התורה הקדושה שייכת גם לאלו הנאלצים לצאת אל שוק העבודה, גם להם מגיע להתענג על התורה הקדושה!! בעבר נכנסתי לכולל "בעלי בתים", ופגשתי שם את ר' חיים ב., יהודי העובד לפרנסתו, שקבע את מושבו, מספר שעות ביום, בבית המדרש.

וכך הוא סיפר לי: "לפני מספר חודשים פגש אותי המשגיח שלי מהישיבה. שנים שלא נפגשנו, ושנינו ניהלנו שיחת נימוסין קצרה. אז פנה אלי המשגיח ושאל: "ממה אתה חי?" השבתי לו שאני עובד בעבודה כזאת וכזאת, וברוך ה', יש פרנסה.

המשגיח מחייך אלי בנעימות ושואל שוב: "כן, אבל מאיפה אתה חי?" חשבתי שהוא לא שמע אותי והסברתי לו שוב, הפעם יותר לאט, שאני עובד מ-8 בבוקר ועד 5 אחה"צ ברמת גן, יש משכורת טובה, ואפילו תגמולים כמעט קבועים, אך המשגיח

שואל בשלישית: "כן, אבל ממה אתה חיי?"

"הכרתי את המשגיח, וידעתי שיש לו ראש מצוין וחכם. כפי הידוע לי, הוא גם לא סנילי, אלא אדם בריא, ברוך ה'... אז בקשתי ממנו שיסביר לי מהי כוונתו".

"התכוונתי לשאול מהיכן אתה חיי, מה מחייה אותך, את נשמתך, את רוחך. לא מהיכן אתה מתפרנס", השיב המשגיח, ואני, שלפתע הבנתי את כוונתו, גימגמתי לו משהו על כך ש"אני

חיי מהנחת מהילדים"...

התשובה לא סיפקה את המשגיח, ולמען האמת גם לא אותי, וכך מצאתי את עצמי מצטרף, בעצתה הטובה של רעייתי, לכולל הזה. כעת, אני יודע ממה אני חיי. אני חיי מהתורה הקדושה, אותה אני פוגש, יחד עם החברותא המצויינת שלי, בכל ערב, כאן בכולל. ותאמינו לי, כל מי שמגיע, יבין על מה אני מדבר. כולם מוזמנים!"...
- נגיל ונשיש בזאת התורה, כי היא לנו עוז ואורה!!!

מעניינא דיומא - חג השבועות

היא יצאה לעבר בית הכנסת הגדול, צועדת ובוכה, והנה בא לקראתה יהודי עטור זקן לבן, פנה אליה ושאל: "מדוע תבכי, אולי אוכל לעזור לך?" הוא הפציר בה, עד שהחלה לספר לו את "פרשת הדוד"...

וקפה, והחל מחלק לכולם ומחיה את נפשם. עברו שבועיים, ובנו נכנס לקבל את משכורתו. אמר לו בעל הבית שכבר שילם את משכורתו בדוד שנתן לאביו. חזר הבן מאוכזב הביתה וסיפר לאמו את "פרשת הכסף ודוד הנחושת"... פרצה אמו בבכי. במה תשלם את חובותיה לחנויות? במה תאכיל את ילדיה?

החליטה הפעם ללמד את בעלה לקח... יצאה לעבר בית הכנסת הגדול, צועדת ובוכה. והנה בא לקראתה יהודי עטור זקן לבן והדור בלבשו. פנה אליה החכם: "אשה, למה תבכי, אולי אוכל לעזור לך?" כשראה שהיא מתקשה לדבר בעברית, פנה אליה באידיש רצוצה, והפציר בה, עד שהחלה לספר לו את "פרשת הדוד".

כששמע זאת הזקן, סטר בשתי ידיו על ראשו וצעק: "אוי לי, אני אשם בדבר! אני התחייבתי לשלם את חובו של רבי ראובן, לצערי שכחתי מזה ובגללי נגרמה לך עוגמת הנפש. סלחי לי בתי" - ותוך כדי דיבור הוציא שטרות כסף מארנקו ומסרם לה. היא לא פקפקה לרגע באמינות דבריו, וכיון שהיתה המומה לא שאלה את האיש לשמו. הוא הלך לדרכו ונעלם מעיניה.

אדהכי והכי החליטה האשה לגשת ולראות את מעשי בעלה, מה הוא עושה כל הימים בחצר בית הכנסת. והוא, בראותו אותה מתקרבת, נזכר שהגיע מועד הפרעון של הדוד, נפלו עליו אימה ופחד... אמר לעצמו: 'הנה, עכשיו היא תבוא עמי חשבון. הלוואי והייתי נבלע באדמה הרגע'... והנה זה פלא, ר' ראובן ראה על פניה חיוך רחב. כל מה שהיה מסביב עשה עליה רושם כביר. היא ראתה את בעלה בשיא העבודה, מחלק לחם ושתייה - 'למנצח על מקהלת החסד!'

החיוך הביא את ר' ראובן להעז ולשאל אותה: "נו, אשתי היקרה מה את אומרת על בית החרושת שלי?" תשובתה היתה מיידית. היא שינסה מתניה והצטרפה אליו בחלוקת הקפה והתה.

ערב מלחמת העולם השניה שרר בארץ מצב כלכלי קשה, משפחות רבות היו חסרות כל. בית הכנסת הגדול שברחוב אלנבי בתל אביב התמלא במשפחות שברחו מאזורי הספר בשל מאורעות תרצ"ו, "המרד הערבי הגדול".

יהודי צדיק ושמו רבי ראובן שפנייר, שהיה ידוע בכינויו "הסבא ממירון", לא יכול היה לעמוד מנגד, החל עובר בבתי העיר, אוסף אוכל ובגדים ומחלק לנצרכים. גם משפחתו שלו הגיעה עד פת לחם, אבל ר' ראובן היה אומר: "זכינו שיקוימו בנו דברי המשנה 'ויהיו עניים בני ביתך'..."

בנו בכורו קיבל עבודה בבית מלאכה ביפו, וממשכורתו הזעומה התפרנסה כל המשפחה בדוחק גדול. יום אחד בא ר' ראובן לבקר את בנו בבית המלאכה, והנה ראה שם דוד נחושת גדול, "סמובר". את הדוד הזמין מישהו, שלבסוף התחרט כיון שלא היה ביכולתו לשלם.

צץ במוחו של ר' ראובן רעיון אדיר: את הדוד הזה עליו לרכוש! הוא יעמידנו ליד בית הכנסת הגדול ויחלק שתיה חמה לכל המשפחות הנצרכות באזור. לא בחינם יעשה זאת, אלא ישלמו לו תמורת שירותו, בפרקי תהילים שישפכו לפני הקב"ה, אולי יחוס עם עני ואביון...

ניגש לבעל הבית, סיפר לו מדוע הוא מתעניין בדוד, וביקש לקנותו. בעל הבית הסכים, ודרש שישלם רק תמורת החומר, על הנחושת. סכום זה הסתכם בערך לשכר עבודתו של בנו לשבועיים ימים. ר' ראובן הסכים מיד. הוא סמך על הקב"ה שיזמין לו את הכסף עד זמן התשלום.

ר' ראובן לא חיכה עד שהבעלים יקח את הדוד ברכבו לבית הכנסת. יתכן שהוא עלול להתחרט, יתכן שמישהו אחר ירצה לקנותו. לפיכך נטל את הדוד, סחבו, ותוך שעה היה הדוד כבר מעל פרימוס דולק, הוא הזדרז ואסף מכל החנויות מסביב תה

סובלת בגללי, זכית לגילוי אליהו, וכמה חבל שאני לא זכית לראותו" (ספר מירון).

(נר לשולחן שבת, נשא תש"פ)

תוך כדי סיפורה לבעלה על החכם הפלאי שפגשה בדרך. ר' ראובן הצטמרר כולו. פנה ואמר לאשתו בתמימות: "אשריך אשתי היקרה, זכות גדולה נפלה בחלקך. תמורת כל הצער והסבל שאת

הש"ת היומי

מחיצה שקופה בבית המדרש - האם המתפללים שמשני צדדיה מצטרפים יחד למניין?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

עד שיהיו עשרה בצד אחד, או שמצטרפים על ידי ראייה?
תשובה: דנו הפוסקים אם ראייה דרך מחיצה שקופה מצרפת, או שנחשב רשות אחרת כמו לעניין אמירת ברכה במקום שיש צואה בעששית שנחשב רשות אחרת. אבל בנידון השאלה יש להקל כאשר המחיצות אינן מגיעות לתקרה, ע"פ המבואר בשו"ע סי' סעיף נ"ה, ובפרט שהמחיצות נועדו להגן מהדבקות ולא לחלוק רשויות.

שאלה: לאור המצב שהתירו להתכנס רק בבתי הכנסת רק מספר מסויים של אנשים, ישנם בתי מדרשות גדולים שחולקים את בית המדרש במחיצות שקופות, באופן שלכל חלק יש כניסה נפרדת. האם מועיל להצטרף למניין כשיש פחות מעשרה בכל חלק ורואים זה את זה מבעד לניילון? כמו כן, כשיש עשרה בכל חלק, האם כאשר הש"ץ רוצה להתחיל חזרת הש"ץ עליו להמתין

טורים ודעות

אם היה חשש שבית הכנסת יהפוך למוזיאון, באו גדולי ישראל ובראשם רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ונתנו את ברכתם ואת תמיכתם בהפיכתו למקום של תורה

חג שבועות ברובע היהודי בירושלים

ל"בתוך החומה", להתפלל מול מקום המקדש האמיתי, ובאופן כללי להתאים את מה שרואות עיניך לדברים הכתובים במקורות ובדברי האחרונים.

באופן אישי אני רוחש כבוד וקורטוב יראה כלפי מי שמתגורר בבית בן 900 שנה, כמו זה של הרב בן ישר ומשפחתו. כשאתה מתגורר במקום כזה אתה לא אז אפילו בלי סיבה, ולדעתי זה בניגוד לחוק לנעוץ מסמר בקירותיו בלי אישור בכתב מהווקף. אתה צריך לפחד שהכיפה של הבית לא תעוף מהגג, או חמור יותר, לתוך הבית, ושלא תצנח לבאר עמוקה שחפרו אנשי הורדוס.

3. אבל פחדים זה לא משהו שמוכר להם שם. אתה יכול לשמוע חופשי משפט כמו: "שמוליק הלך יחף לרובע המוסלמי", וייקח לך זמן לקלוט שהבעיה היא לא הרובע המוסלמי אליו הלך בן החמש עם אחותו הקטנה, אלא העובדה שהוא יחף... מדובר בדו קיום ענייני, לא צבוע כמו של אנשי השמאל ולא לאומני כמו

1. את חג השבועות כמו השבת שקדמה לו, עשינו לפני מספר שנים ברובע היהודי בירושלים. מלבד העונג שבקרבה לכותל המערבי, לביהכ"ס חורבת רבי יהודה החסיד ותפילה על קברו של דוד המלך עליו השלום, גילינו עולם חדש ובלתי מוכר שעליו אני הולך לנסות לספר לכם.

כמו כל יהודי, ביקרתי מאות פעמים בכותל ואף עברתי ברובע היהודי. אך מסתבר שיש הבדל עצום בין "לבקר" לבין "לחוות". יכול אתה לעבור במקום ולראות אבנים ובתים ואנשים, ועד שלא תשמע את "הסיפור" מאחוריהם, לא ראית דבר.

2. מי שמחיה לנו את המקום, הוא אברך בשם הרב שמעון בן ישר. אברך בקהילה של הרב זילברמן. לאברכי הקהילה יש מנהג שלא ליהנות ממלגת הכולל והקב"ה מפרנס אותם בדרכים אחרות. הייתי מציע לכל אחד לערוך את הסיור עליו אספר, שנותן לך להרגיש ממש את החיים של ימי המקדש. את "מחוץ לחומה"

5. בשנת ה'תקצ"ו (1836) חזרו היהודים האשכנזים להתגורר בירושלים בעקבות עליית תלמידי הגר"א. עקב חזרתם לעיר והתגבשותה של עדת הפרושים התעוררה היוזמה לחדש את בניית בית הכנסת, כאשר בראש המאמצים עמדו רב הקהילה הפרושית, רבי מנחם מנדל משקלוב תלמידו של הגאון מוילנה, שהיה גזבר הקהילה וטרח בהשגת רישיונות הבנייה ותשלום החובות העתיקים הכרוכים בחצר.

בראשית ה'תקצ"ז (1837) הושג רישיון בנייה מלכותי ממוחמד עלי שליט מצרים לבנייתו מחדש של בית הכנסת. ורק ב"ז בניסן תרי"ז (1857) החלה בנייתו של בית הכנסת פעם נוספת, בחסותם של משה מונטיפיורי ושל משפחת רוטשילד.

בכ"ד באלול תרכ"ד (1864) נחנך בשנית "בית הכנסת החורבה". בבית כנסת זה ובמבנים הצמודים לו שכנו אחדים מן המוסדות החשובים של עדת האשכנזים ה"פרושים" בירושלים, ביניהם: בית הדין, בית מדרש ותלמוד תורה עץ חיים.

6. במהלך מלחמת תש"ח (השחרור) - ב-י"ח אייר (27 במאי 1948), פוצץ בית הכנסת בידי הלוחמים הירדנים. מבית הכנסת נותרו רק עמודים אחדים ויסודות. אחרי מלחמת ששת הימים, לא שוקם בית הכנסת במסגרת שיקום הרובע היהודי, אך שוחזרה באופן סמלי אחת מארבע הקשתות שתמכו בכיפת הבניין. ולפני חמש שנים ב-כ"ט באדר ה'תש"ע (15 במרץ 2010), בתום תהליך השיקום והשחזור, נחנך בית הכנסת החורבה בטקס חגיגי. אם היה חשש שבית הכנסת יהפוך למוזיאון, באו גדולי ישראל ובראשם רבינו מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל ונתנו את ברכתם ואת תמיכתם בהפיכתו למקום של תורה, מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל הטריח עצמו ובא לבית הכנסת, ביקור שהייתה בו אמירה, ואכן המקום הפך למקום תורה שוקק ומרכזי ברובע היהודי, וקול התורה אינו פוסק ממנו במשך רוב שעות ביממה!

7. עד כמה שהמקום קסום, לא קל לגור ברובע היהודי. אני לא מדבר על העובדה שמדובר באחד ממוקדי התבערה הגדולים בעולם. את זה דווקא אנו מרגישים, לא הם... מבחינה טכנית, העובדה שמדובר באתר תיירותי שמושך אליו מיליוני מבקרים, עושה את המקום לפנטסטי עבור הסוחרים ולסיוט עבור התושבים. אבל אלה שמתגוררים ברובע, הם מלכתחילה כאלה שלא באים לשם בגלל הנוחות, אלא יותר בגלל הנשמה.

וזו הסיבה שאני כותב את הטור הזה. לגרום למשפחות ומוסדות לעבור את הסיור שאנו עברנו, לפחות לנשום מעט מהאווירה הרוחנית של ירושלים עיר הקודש, כדי להיות קרוב לכל אותם דברים שאנו מתפללים אליהם שלוש פעמים ביום.

(מבט לחיים - הרב חיים ולדר מתוך מגזין 'במה')

אנשי הימין. דו קיום של יהודים בני תורה המתגוררים ברובע בדיוק כפי שמרן הגאון רבי שמואל מסלנט התגורר שם, וכפי דורי דורות של יהודים שזכו להתגורר סמוך כל כך לשריד בית מקדשנו.

ונהירים לו לרב בן ישר שבילי הרובע המוסלמי כמו נתיב הגגות המחוברים זה לזה בשרשרת אינסופית המחברת את כל הרובעים יחד.

כשאנו רוצים להגיע אל מול מקום אבן השתייה, עומדים שם שוטרים ועורכים סלקציה בין יהודים לגויים, ואתם יודעים מה, גם יהודים שאינם נראים כיהודים יכולים להיכנס, אבל יהודים שנראים כיהודים אין כניסה.

ואיני מדבר על הר הבית שהעלייה אליו אסורה על פי ההלכה, כי אם על מקומות מותרים על פי הלכה וגם על פי חוק, אבל חוק לחוד ומציאות לחוד.

הרב בן ישר מחייך לשוטר שמונע את כניסתנו, וממשיך להוביל אותנו בין סמטאות בדיוק למקום שאליו רצו השוטרים שלא נגיע.

4. המקום שריתק אותנו ביותר, היה בית הכנסת החדש "חורבת רבי יהודה החסיד". מפני שמאחוריו סיפורה של ההתיישבות החרדית בארץ ישראל מאז ימי הגר"א ועד היום הזה ממש.

בשנת ה'תס"א (1700) הגיעה לירושלים קבוצת עולים שכללה מאות בני אדם בהנהגת רבי יהודה החסיד משדליץ שבפולין. העולים התיישבו בחלקת הקרקע עליה עמדה "חצר האשכנזים" שהייתה נטושה וחרבה כמעט לחלוטין, והחלו בהכנות להקמת בית הכנסת במקום, תוך נטילת הלוואות גדולות לצורך הבנייה מהשכנים המוסלמים. שישה ימים בלבד לאחר מכן, עוד בטרם החלו עבודות הבנייה, נפטר במפתיע רבי יהודה, וחסידיו לא הצליחו למצוא מימון להמשך העבודות.

בני הקבוצה ניסו לעשות הכול כדי לשלם את החובות ולהמשיך את הבנייה אך לא עלה בידם. בשנת ה'תע"ז (1716) שלחו את הרב גדליה הלוי מסמיאטיץ, אל הגולה, לאיסוף כספים להצלה מהחובות הגדולים. לצורך כך הדפיס הרב גדליה בברלין ספר בשם "שאלו שלום ירושלים" בו גולל את פרשת העלייה על מנת לגייס כספים. מאמצי הגיוס הניבו סכום של 25,000 רייכסטאלר, אך לא היה בהם כדי לכסות אפילו מעט מהחובות לערבים.

בח' בחשוון ה'תפ"א (נובמבר 1720) פקעה סבלנותם של הנושים המוסלמים, הם הציתו את החצר והרסו אותה עד היסוד. כל היהודים האשכנזים גורשו מירושלים ונאסר עליהם לשוב אליה. האיסור היה בתוקף למעלה מ-100 שנים. בעקבות כך נאלצו האשכנזים שהתעקשו לגור בירושלים להתחזות לספרדים.

הרב גלעד קינן עשה את כל הדרך מיפן ועד אשדוד כדי להתייצב בפני שלושה דיינים ולקבל עליו את עול התורה והמצוות: "כשיודעים להעריך מה זה מצווה אחת, מבינים שהיא שווה כל מאמץ"

היפני שהחליט להיות יהודי

לכבוד גולשי אתר 'אחינו', החלטנו לשאול את קינן מספר שאלות, ולהתמקד בעיקר בנושאים שיוכלו להביא לנו תועלת כיהודים שנולדו בארץ ישראל.

שילמת מחיר לא פשוט כדי להתקרב לדת היהודית ולהפוך ליהודי כמו בני אברהם יצחק ויעקב. לקחת את מקל הנדודים וגלית מיפן לישראל הרחוקה. בלי לדעת את השפה, בלי להכיר את התרבות ובלי לדעת היכן תישן ומה תאכל.

לעומת זאת, אנחנו רואים לא מעט יהודים מבטן ומלידה שרוצים להתקרב ליהדות. רוצים לקבל על עצמם עול תורה ומצוות. הם מאמינים שהקב"ה בורא ומנהיג את כל הברואים, אבל נרתעים מהצעד הזה. הם מרגישים שלהתחיל לשמור מצוות זה צעד שינתק אותם מכל מה שהם רגילים אליו. זה ינתק אותם מהטלוויזיה, ממגרשי הכדורגל בשבת, מנסיעה לביקורים משפחתיים בערבי שיש, מחיי נוחות ספונטניים. הם מרגישים שהמצוות וההלכות הרבות יכלאו אותם. קשה להם להיכנע למסגרת הזאת של "אסור" ו"מותר".

מה המסר שלך לאנשים כאלו? איך אתה הצלחת בעצם לעשות הרבה יותר? לוותר לא רק על הרגלים אלא גם על מורשת, על תרבות, עם משפחה מורחבת, ואפילו על היכולת לדבר בשפת האם שלך עם הסובבים אותך?

"ברור שהצעדים שעשיתי לא היו קלים. אני לא אבוא ואטען כאן שזה בכלל לא היה קשה. כמו שאמרת, היה מאוד מאוד קשה, חלק מהצעדים היו נראים ממש בלתי אפשריים.

"אבל התשובה לשאלה שלך היא מאוד מאוד פשוטה. אם אני עכשיו לוקח קבוצה של עשרה נערים, מעמיד אותם בקצה הרחוב, ודורש מהם לרוץ במעלה הרחוב עד הקצה העליון שלו, סביר להניח שרובם יגידו לי שזה מאוד קשה ולא ממש יתלהבו למלא את הבקשה שלי.

"עכשיו בוא נוסף לסיפור הזה עוד פרט קטן. רק נציין באוזני הנערים שבצד השני של הרחוב מחכה איש עם מעטפות, כשבכל מעטפה יש אלף דולר. כל הקודם זוכה, מי שיגיע יכול לקחת מעטפה אחת עד שיגמרו המעטפות. פתאום תראה את כולם מתחילים לרוץ בכל הכח כדי להגיע אל המעטפות עם הדולרים.

"אתה מבין מה הבעיה שלנו? הבעיה היא שאנחנו מבינים

סיפורו של הרב גלעד קינן אינו שגרתי. הוא מפתיע. איך שלא תהפכו את זה, הסיפור של קינן הוא מיוחד, מסעיר ובעיקר, מרגש. גלעד קינן נולד ביפן, כבן למשפחה יפנית שורשית. הוריו היו אתאיסטים ובדורות קודמים, היו רוב היפנים עובדי אלילים. לא היה כל קשר בין הילד היפני לבין היהדות. למעשה במשך שנים רבות קינן אפילו לא ראה יהודי, ולא ידע מה משמעותה של היהדות. אבל יד ההשגחה כיוונה אותו בכיוון. בשנות העשרים המוקדמות, בעודו סטודנט באוניברסיטה יוקרתית בארץ מוצאו, החל קינן להתוודע לדת היהודית. היה זה באמצעות מרצה באוניברסיטה, שהגיע עד יפן מישראל, ותוך כדי דבריו שילב מעט ביטויים בעברית כמו 'ברוך ה', 'בעזרת ה', וכדו'.

קינן שאל, המרצה השיב, וכך התפתח דיאלוג שהוביל את קינן להיכרות שטחית מאוד עם הדת היהודית. המרצה שב לישראל וקינן סיים את לימודיו באוניברסיטה. המשיך את חייו כבן בכור מבין שני אחים, בן למשפחה יפנית אמידה ורגילה לכל דבר.

בביקור שגרתי בחנות ספרים נפלו עיניו על התנ"ך המתורגם ליפנית. קינן קנה אותו. קרא, התלהב וחיפש עוד ועוד חומרים בשפה היפנית, על הדת היהודית.

"כשראיתי שבעם ישראל לא מקבלים בקלות גרים, ושבשלב הראשון אומרים לגוי שמבקש להתגייר שעדיף לו להישאר גוי ולקיים שבע מצוות בני נח, הבנתי שזאת דת האמת. רק מי שדוגל בדבר אמיתי, ובטוח באמת שלו, יכול לחיות בשלום עם זה שאחרים לא מחויבים למצוות כמוהו. כל הדתות האחרות ניסו לכפות על אחרים לציית לחוקיהן, ואילו הדת היהודית מרחיקה גויים שמנסים להתגייר בשלבים הראשונים".

סיפורו של קינן בהחלט מרתק. הוא מובא באריכות בספר שחיבר קינן בתקופה האחרונה: "גר הצדק היפני". בספרו מתוארת תקופת הילדות, ההיכרות הראשונית עם היהדות, והקשיים הרבים שנערמו בדרכו, עד שהצליח להתייצב בפני בית הדין ולהתגייר.

גם אחרי הגיור המשיך קינן להתמודד עם קשיים כאלו ואחרים. הוריו עדיין קיוו שהוא יתגורר לידם ביפן יחד עם אשתו היהודייה. הוא התגורר לצדם שנים אחדות בדירה שרכשו עבורו, אך כשגדל בנו הבכור, הודיע קינן להוריו בלב כבד כי הוא נאלץ לעזוב את יפן ולהשתקע בישראל.

בדולרים. אבל במצוות, אנחנו לא מבינים מספיק.

”אז נכון. זה לא תמיד קל לקיים את מצוות התורה. לפעמים זה ממש קשה וכרוך אפילו בוותור על כדורגל בשבת. לפעמים זה אפילו דורש ממך לעזוב את מולדת ובית אביך, ולהגר לארץ רחוקה שאתה לא מכיר את השפה שלה בכלל, ושאיך לך שם אף חבר או קרוב משפחה. אבל אם אתה מבין את החשיבות של המצוות, אם אתה מבין שעל כל מצווה, ואפילו הקטנה ביותר, מצפה לנו שכר עצום שאנשים כמונו לא מסוגלים אפילו לדמיין אותו, אז כל המאמץ הזה נראה הגיוני. זה נראה מחיר סביר לשלם עבור התמורה שנקבל בסופו של דבר.

עד שנות העשרים לחייך לא ידעת אפילו מילה אחת בעברית. על השפה הארמית אפילו לא שמעת. מאז שהתגייסת התחלת ללמוד תורה. אתה קובע עיתים לתורה, ולומד אפילו שיעור קבוע בתלמוד הבבלי. זה לא קשה מדי? איך אתה מתחבר לטקסט הקדום הזה. הרי לא גדלת על לימוד התורה, ולא היה לך רקע כלשהו בלימוד התורה. ”השאלה הזאת היתה טובה כשהייתי בתחילה הדרך. לפני 23 שנים זה באמת לא היה דבר קל ללמוד תורה. הייתי צריך הרבה מאוד עזרה כדי להבין כל שורה בגמרא. לקח זמן עד שלמדתי את השפה, את הביטויים הלשוניים, את התחביר המיוחד ללשון חז”ל ואת המילים הארמיות. זה בפירוש לא היה קל.

”אבל היום השאלה הזאת כבר כמעט לא קיימת. היום יש ברוך ה’ תלמוד בבלי עם פירושים מאירי עיניים שמיועדים גם למי שאין לו רקע קודם בגמרא. יש את הש”ס של שוטנשטיין וכדו’. מי שלא מכיר יכול לבדוק עם כל יהודי תלמיד חכם שיפנה אותו לרכישת הספר המתאים בחנות ספרים.

”אחרי שמתרגלים לסגנון ולשפה, התורה מתוקה אפילו בגשמיות. היום אני עובד בטכנאי רנטגן, ומנצל כל הזדמנות כדי ללמוד תורה. לפעמים אנשים מפריעים לי וצריכים לעשות צילום...

אבל כשאין אף אחד אני לא משתעמם אף פעם. אני לא צריך ווטסאפ כדי למלא את הזמן שלי. התורה מסקרנת אותי, אני תמיד במתח לדעת את ההמשך של הסוגיה בגמרא, או את הסיפור התנ”כי שאני באמצע ללמוד. יש עניין, יש מוסר השכל, יש הרבה מאוד חכמה בתוך כל היופי הזה של התורה. זה מדהים!

עברו 23 שנים מאז עשית את הצעד הדרמטי הזה, והפכת ליהודי כשר. אף אחד לא שמע עליך הרבה מאוד שנים, ופתאום בתקופה האחרונה החלטת לצאת עם הסיפור שלך לאוויר העולם. כתבת ספר, הקלטת את הסיפור שלך בדיסק, ואפילו הקלטת שיר 'אפילו בהסתרה' בשפה היפנית. מה קרה פתאום שהחלטת לפרסם את הסיפור שלך ברבים?

”האמת שגם אני הופתעתי מעצמי. לא היה לי רצון כלשהו להתפרסם או לכתוב את הסיפור שלי בצורה מסודרת. אבל יש לי הרגשה כזאת שהקדוש ברוך הוא מקרב את הגאולה במהירות. הניסים הגלויים שקרו לעם ישראל במלחמות, עצם הקיום שלנו כאן ככבשה בין שבעים זאבים, העובדה שהעולם כולו גועש ורועש. זה גרם לי לחשוב שאני צריך גם לתרום את החלק שלי לקירוב הגאולה. אני מספר את הסיפור, אנשים מתחזקים מזה. אנשים לוקחים מזה מוסר השכל, מפיקים תועלת מהסיפור שלי. אז אני עושה את זה עוד ועוד, מפרסם ומרצה כדי לחזק את הציבור ולקרב את הגאולה.”

לסיום, יש לך מסר שהיית רוצה להעביר לקוראים?

”אני אומר דבר אחד. תפתחו את העיניים. תראו את החסד הגדול שעושה אתנו הקדוש ברוך הוא. את הניסים הגדולים. תאמינו שהכל לטובה. כתוב בספרים הקדושים שאדם שרגיל לומר שכל מה שה’ עושה הכל לטובה, ומאמין במה שהוא אומר, זוכה שבאמת כל מה שקורה לו זה רק דברים טובים, והוא מרגיש את הטוב בכל דבר שקורה אתו.”

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

”אף מליץ יושר אינו בא להגן על החוטאים בחטא הלשון!”

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הוא מביא מהזוהר הקדוש בפרשת פקודי הוא, מפני שעל ידי עוון זה ”מעורר אדם את המקטרג הגדול על כלל ישראל, ועל ידי זה הורג כמה אנשים בכמה מדינות”!...

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים על כך מעשה היה עם הגר"א לאפיאן זצ”ל, שבזמן המלחמה שהה במקלט עם

עדיין נמצאים אנו בהקדמת ה'חפץ חיים' לספרו. הקטע הנלמד ביום זה עוסק בטעם החומרה המיוחדת של עוון לשון הרע, מדוע באמת עוון זה הוא הגורם את כל הגלויות וכל הצרות, והוא המעכב את הגאולה?

מספר טעמים מביא לכך ה'חפץ חיים'. הטעם הראשון, אותו

שמים חמור עד מאוד שאי אפשר לשום אדם בעולם הזה לשער, ובייחוד מקפידים על דיבורים אסורים שנאמרו שלא כהוגן. והוסיף בזה הגר"ח" משקובסקי חתנו של הגר"י בלאזר (מובא בילקוט לקח טוב פרשת מצורע), שהגר"ח ברלין אמר לו באותו עניין, שר' איצלה אמר לו שאמנם על תלמיד חכם יש הרבה מליצי יושר בשמים, אבל על חטא הלשון מקפידים מאוד. והגר"א לופיאן היה מספר מעשה זה בהתרגשות רבה, והיה מסיים בזעקה מעמקי לבו: "אבל חטא לשון הרע נורא מאוד!" וחזר ואמר: "חטא לשון הרע נורא מאוד! נורא מאוד חטא הלשון! אף אחד אינו בא להגן על החוטאים בחטא זה".

עוד מספר אנשים, ולפתע פנה אליו אחד מהנמצאים ואמר לו: "רבי, מדברים כאן לשון הרע". השיבו הגרא"ל: "אם כן בוא ונברח מכאן". ויצאו מיד ומצאו מחסה במקלט אחר. לא עבר זמן ונפלה פצצה במקלט הראשון וגרמה לאסון רב, רח"ל. עוד מביא ה'חפץ חיים', שזו כוונת הגמרא באומרה שכל המספר לשון הרע "מגדיל עוונות עד לשמים", וכן נאמר בתנא דבי אליהו שהלשון הרע "עולה עד כנגד כסא הכבוד". בהקשר לכך מביאים בביאורים ומוספים מה שכתב הגר"ח ברלין (אגרת בהקדמה לכוכבי אור מהדו"ת) שנגלה אליו בחלום הגאון רבי איצלה בלאזר זצ"ל והוא שאל אותו מה נעשה בשמים, וענה לו ר' איצלה שדין

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

התשובה הניצחת ששלח הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל במשפט ביילים

שבת דף פג

"זאת התורה אדם כי ימות באהל"

לטענת הגוי ע"כ שעפ"י תורת היהודים אין הגויים קרויים אדם. וכה הסביר את דברי המדרש: המילה 'אדם' היא המילה היחידה שאין לה הגייה בלשון רבים. לא אומרים 'אדמים', ואין עוד שום מילה אחרת שיכולה לבטא 'אדם' בלשון רבים, וכדי לבטא מילה זו בלשון רבים אנו נאלצים לומר 'בני אדם'. וכל זאת, משום שאכן כל בני האדם הם 'אחד', ערבים זה לזה, ודואגים האחד לשני.

אבל מציאות זו היא רק אצל היהודים ולא אצל הגויים, ומשפט ביילים עצמו יוכיח - שהרי כל היהודים כולם חרדים ודואגים לשלומם, ולא רק מי שמכיר את האיש, אלא היהודים כולם בכל רחבי תבל מתפללים ומתגייסים לשלומם.

אין זה אלא משום שאצל היהודים כולם קרויים 'אדם' בלשון יחיד, ואין אפילו מילה אחרת שמבטאת מילה זו בלשון רבים. ואילו אצלכם הגויים, כל אחד חי לעצמו, את חייו הפרטיים ואת צרתו האישית, מבלי שהרבים יתעניינו בו או יזילו דמעה עבורו. א"כ, סיים הגר"מ שפירא את תשובתו, אין כוונת המדרש להתיר את דמם של אומות העולם, ע"י שחידש שאינם בני אדם אלא חיות, אלא זוהי כוונת המדרש: 'אתם' - עם ישראל 'קרויים אדם' בלשון יחיד, כי הרבים הם יחיד. 'ואין אומות העולם קרויים אדם' בלשון יחיד, אלא כל אחד ואחד הוא יחיד לעצמו.

תשובה נפלאה זו אמורה לחזק בתוכנו את תחושת הערבות המחויבת בין כל בני העם היהודי באשר הם, הן בגשמיות והן ברוחניות.

(דרשו' - הרב ישראל ליוש שליט"א)

מפורסם מאוד המשפט האנטישמי שהתנהל ברוסיה לפני כ-100 שנה, נגד היהודי מנחם מנדל ביילים. התביעה האשימה אותו שהוא כביכול הרג גוי, ולהצדקת תביעתם הם טענו שדעת היהודים היא שהעם היהודי הוא העם הנבחר ואילו הגויים הם פחותים שבאומות ולכן מותר להרוג אותם.

עורך הדין שעמד להגנתו של ביילים היה הרב ד"ר יעקב מזאה, הוא ניהל את המלחמה ברשויות המשפט הרוסי בכל כוחו ומאודו. חבר המושבעים היה מורכב מאנשים מגוונים, שברובם היו איכרים פשוטים, שקל היה לשכנע אותם ולהפריך את טענותיהם, אך ביניהם היה גם מושבע אחד שהיה ממולח יותר, והמלאכה נגדו לא היתה קלה כלל ועיקר.

רשעותו ושנאתו התהומית של המושבע הלז, יחד עם פקחותו וערמומיותו, העלתה בפיו טענות כבדות משקל, שלא היה קל להרב מזאה לעמוד מולם. אחת מטענותיו הקשות היתה מפסוק ומדרש מפרשתנו. "הרי כתוב בתורתכם", טען הגוי, "אדם כי ימות באוהל, ודרשו החכמים 'אתם קרויים אדם ואין העכו"ם קרויים אדם', א"כ לפי דרשה זו, הרי אתם מתייחסים לגויים כבהמות וחיות שאינם בני אדם, וזוהי ה'הוראת היתר' שלכם לרצוח אותנו ולהרוג בנו".

טענה כבדה היתה זאת, ולא ידע הרב מזאה מה לענות עליה, עד שהגאון רבי מאיר שפירא מלובלין - אשר היה בתקופה זו אברך צעיר, ורק לאחר מכן התפרסם כהוגה הדף היומי וראש ישיבת חכמי לובלין - שלח מכתב להרב מזאה, ובו תשובה ניצחת

מאיזה שלב של תהליך הכנת המצות צריך לשמור את ה'מצה שמורה'?

מצה במצה השמורה משעת הקצירה, ובדיעבד, או באין אפשרות אחרת - ניתן לקיימה במצה השמורה רק משעת הטחינה; ומעיקר הדין, אף במצה השמורה רק משעת הלישה. אולם, במצה שלא נשמרה אף משעת הלישה, אף בדיעבד אין יוצאים ידי חובת מצה, וצריך לשוב ולאכול מצה שמורה, ולברך עליה 'על אכילת מצה'.

[שו"ע תפב, א, משנ"ב א, וביה"ל ד"ה מצה; ביאורים ומוספים דרשו, 11; וראה שעה"צ תנג, לג]

נאמר בתורה: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת", ודרשו חכמינו ז"ל, שמצוה לשומרן שמירה יתרה לשם מצות אכילת מצה, דהיינו, שהמצה הנאכלת בליל הסדר לשם מצות אכילת מצה, תהיה שמורה מחמץ לאורך תהליך הכנתה, ואין די בכך שאין בה 'ריעותא' של חשש חימוץ.

ונחלקו ראשונים מאיזה שלב של תהליך הכנת המצות מתחילה חובת השמירה; ולמעשה, יש לקיים את מצות אכילת

באיזה מקרה מקיימים את מצות אכילת מצה רק בסוף סעודת ליל הסדר?

שכתבו שיכרוך את המצה שאינה שמורה. ובסוף סעודתו, יברך 'על אכילת מצה', ויאכל את המצה השמורה לשם מצות אכילת מצה, ולשם אפיקומן. ואם יש ברשותו שני 'כזיתים', יקיים את מצות אכילת מצה כרגיל, לפני אכילת המרור, בכזית האחד, ואת מצות אפיקומן, בכזית השני.

[שו"ע תפב, א, ומשנ"ב ג, ה רז]

בהמשך לאמור: מי שיש ברשותו בליל הסדר 'כזית' אחד בלבד של מצה 'שמורה', ומצות נוספות שאינן שמורות - לאחר אמירת ההגדה, יאכל מצה שאינה שמורה, כדי להסמיק את סעודת הפת לקידוש ככל האפשר; ויברך עליה רק 'המוציא', ולא 'על אכילת מצה', כיון שאינו יוצא בה ידי חובת מצות מצה. ולאחר מכן, יקיים את מצות אכילת המרור. ולדעת השולחן ערוך - לא יקיים מצות 'כורך' במצה שאינה שמורה, אך יש מהאחרונים

כיצד ינהג מי שאינו מסוגל לאכול יותר מכזית מצה בליל הסדר?

לקדש על הפת - יקדש על הפת, ויאכל אותה לשם מצות מצה בתחילת הסעודה.

ומי שאינו יכול לאכול אפילו כזית מצה, או שיש ברשותו פחות מכזית מצה בלבד - נחלקו האחרונים אם הוא פטור לגמרי מקיום המצוה, או שחובתו לאכול את מה שביכולתו לאכול, וכפי שיש באיסורי התורה 'חצי שיעור'.

[משנ"ב תפב, ה, ושעה"צ; ביאורים ומוספים דרשו, 6-7]

חולה שאינו מסוגל לאכול יותר מ'כזית' מצה בליל הסדר, או שיש ברשותו כזית מצה בלבד - לאחר אמירת ההגדה יאכל סעודה ללא פת, ולאחר מכן יטול ידיו, ויברך 'המוציא' ועל אכילת מצה, ויאכל את המצה לשם מצות מצה ולשם אפיקומן. ולא יברך על נטילת ידים לאכילה זו, כיון שנחלקו ראשונים אם תיקנו נטילת ידים לאכילת כזית פת, או רק לאכילת 'כביצה' ויותר. ואם אינו יכול לשתות יין, או שאין ברשותו יין, כך שעליו

* מנהג ישראל עוד מימות הגאונים, לומר לפני אמירת ה'הלל' בליל הסדר, ארבעה פסוקים, המתחילים במילים "שפוך חמתך". ומנהג בני אשכנז, לפתוח את דלת הבית למשך זמן האמירה.
* לאחר שתיית הכוס הרביעית מ'ארבע כוסות', אסור לשתות כל משקה שמעביר מפיו את טעם המצה. ולכן, מותר לשתות רק מים, ותה עם סוכר, ויש אומרים שמותר לשתות גם קפה.
* לפני השינה בליל הסדר, יש לקרוא פרשה ראשונה של קריאת שמע בלבד, ולא את יתר הפסוקים הנועדים לשמירה, משום שאין בהם צורך בלילה זה שהוא 'ליל שימורים'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לכהן לאכול חלה בזמן הזה?

ברם, למעשה - כתב החזון איש שבזמן הזה אין כהן רשאי לאכול חלה אף בחוץ לארץ, אף אם הוא נושא את כפיו, כיון שבתו הדין אינם בודקים כל כהן הבא לישא את כפיו, אם הוא אכן כהן. ועם זאת, מותר לכהן לברך על נשיאת כפים, או על פדיון בכור, כיון שמדאורייתא יש לכהנים חזקת כהונה לכל דבר.

[שו"ע תנח, ב, וס"ק כ רכב; ביאורים ומוספים דרשו, 32]

מעיקר הדין, מותר לכהנים שנטהרו מ'טומאה היוצאת מגופם' לאכול חלה בחוץ לארץ אף בזמן הזה, אך יש חולקים על כך, מחשש שמא קיים איזה פסול בכהן, המפקיע ממנו את קדושת כהונתו. ולכן ניתן להשתמש בחלה לצורך 'שיתופי מבואות', או 'עירובי תחומין' - שצריך לעשותם בדבר הראוי לאכילה - כיון שמעיקר הדין מותר לכהן לאוכלה.

הלוח היומי

ה' בסיון | רבי זאב וואלף מז'יטומיר זצ"ל, בעל 'אור המאיר'

יארצייט:

תקנ"ז: רבי זאב וואלף מז'יטומיר זצ"ל, בעל 'אור המאיר'
תקפ"ה: רבי מרדכי ב"ר אברהם כרמי זצ"ל, בעל 'מאמר מרדכי'
תרכ"ג: רבי גרשון ב"ר יהודה אשכנזי מקולומיאי זצ"ל, בעל 'עבודת הגרשוני'
תרל"ח: רבי אליהו ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל, בעל 'זכרון אליהו'
תשכ"ט: רבי חיים יעקב ב"ר אברהם מרדכי מקומרנא זצ"ל, בעל 'פרי חיים'
תשנ"ג: רבי אורי שרגא ב"ר שמואל חיים הלוי קלרמן זצ"ל ר"י כנסת חזקיהו כפר חסידים

מ"ט לעומר

לנצל גם זמנים קצרים

כתוב בספר "אפיקי ים": אל יקטן בעיניו ללמוד חמישה רגעים ממש, אם יזדמן שאין לו פנאי יותר, כי במשך זה גם כן ביכולת ללמוד כמה וכמה תיבות, וכל תיבה היא מצות עשה בפני עצמה כמו שכתב הגר"א ז"ל.

(אפיקי ים ח"ב - פתיחה)

נשתדל לייקר את הזמן ולנצל אף זמנים קצרים של המתנה וכדומה לעשיית מצוות וללימוד תורה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il